

Valget: To visioner for USA

Skrevet af: **Carl Pedersen** | Offentliggjort: 15. oktober 2012

Statens rolle

Under den første debat den 3. oktober mellem den Demokratiske Præsident Barack Obama og hans Republikanske modkandidat, fhv. Massachusetts guvernør Mitt Romney, blev de spurgt om deres syn på statens rolle i samfundet. Deres svar gjorde det ganske klart, at de to præsidentkandidater er fundamentalt uenige om dette spørgsmål.

Mens Præsident Obama hyldede den frihed amerikanerne har til at skabe deres egen succes, slog han fast, at der var nogle ting, som landets borgere bedst kunne gøre i fællesskab som samfund. Han kiggede tilbage i historien og henviste til den Republikanske Præsident Abraham Lincolns (1861-1865) forslag om, at staten skulle finansiere konstruktionen af et jernbanenet, som skulle strække sig tværs over USA. Han argumenterede for, at statens rolle var at skabe rammerne for, at alle borgere i USA skulle have mulighed for at klare sig godt.

Mitt Romney derimod lagde vægt på, at staten skulle blande sig mindst muligt i amerikanernes hverdag. Han bedyrede, at man skulle passe på dem i nød (fordi "vi er en nation, der tror, at vi alle er børn af den samme Gud"), men ikke at det nødvendigvis skulle være statens opgave. Han gjorde det derimod klart, at staten "ikke skulle erstatte de frie individers ret." Obama-regeringen, i hans øjne, troede at staten kunne bedre varetage samfundets interesser end "frie folk som følger deres drømme".

Den rimelige korte udveksling mellem Obama og Romney var dog kun toppen af isbjerget hvad angår spørgsmålet om statens rolle i det amerikanske samfund. For kigger man bagud til det 20. århundrede, tegner der sig to vidt forskellige måder at håndtere den amerikanske økonomi på. Den ene ser fremskridt alene i frie markedsmekanismer med så lidt statslig indblanding som muligt. Den anden erkender, at USA's udvikling kun kan ske med en vis statslig regulering af økonomien. Romney bekender sig til den første, Obama til den sidste.

I slutningen af det 19. århundrede var uligheden i det amerikanske samfund vokset i en sådan grad, at en ny politisk bevægelse, De Progressive, kæmpede for arbejdernes rettigheder og en større regulering af samfundet. Inspireret af progressive ideer var den Republikanske Præsident Theodore Roosevelt (1901-1909) med til at opbryde monopolvirksomheder og regulere jernbaneindustrien og fødevarerindustrien. Efter at vilde finansspekulationer havde ført til det store krak i 1929, lancerede Præsident Franklin Delano Roosevelt (1933-1945) sin New Deal, som var et forsøg på at redde det kapitalistiske system ved en storstilet statslig investering i samfundet og skabelsen af en velfærdsstat til at hjælpe dem i nød. Præsident Lyndon B. Johnson (1963-1969) udvidede Roosevelts sikkerhedsnet ved at indføre et sygesikringsystem til de fattige (Medicaid) og de ældre (Medicare). Det, som man kunne kalde New Deal-samfundet, nød bred støtte i befolkningen og begge de politiske partier. Den Republikanske Præsident Dwight D. Eisenhower (1953-1961) stod således i spidsen for en offentlig investering i USA's vejnet, The Interstate Highway System i 1957.

Den moderne konservative bevægelse var opsat på at afvikle, hvad den anså for at være det overregulerede New Deal-samfund. Den led godt nok et sviende nederlag ved valget i 1964, da den ærkekonservative Republikanske præsidentkandidat, Barry Goldwater, tabte til Johnson. Men Goldwaters ideer om en minimalstat skulle sejre ved valget af Ronald Reagan (1981-1989) i 1980. Reagan gjorde det klart i sin indsættelsestale, at staten ikke var løsningen på USA's problemer, men

derimod selve problemet. Selv en Demokratisk præsident, Bill Clinton (1993-2001), kunne erklære i 1996, at storstatens tid var definitivt forbi. Men med valget af Obama i 2008, under den største økonomiske krise siden depressionen i 1930'erne, var der igen brug for en mere aktivistisk stat.

The New New Deal

Kort efter at Obama var blevet valgt til USA's 44. præsident, udkom tidsskriftet *Time* med en forside, der viste Obama som Franklin Delano Roosevelt med karakteristisk hat og cigaretholder, og en historie der hed "The New New Deal". Tanken var selvfølgelig at karakterisere Obama som en præsident, der ønskede, ligesom Roosevelt, at foretage en massiv statslig investering for at redde det amerikanske samfund fra økonomisk ruin. I en bog med den samme titel, der udkom fire år senere, argumenterer Michael Grunwald for, at Obamas stimuluspakke med statsinvesteringer på \$787 milliarder, og med det officielle (og New Deal-lignende) navn "The American Recovery and Reinvestment Act", som indeholdt forslag om alt fra højhastighedstog, el-biler, sol- og vindenergi, forbedring af arbejdsløshedsforsikringen, udvidelse af bredbånd, renovering af parker og togstationer mm., var præcis den forandring af det amerikanske samfund, som Obama var gået til valg på.

Samtlige Republikanere i Kongressen (med undtagelsen af tre Senatorer) stemte imod Obamas pakke, som blev vedtaget mindre end en måned efter, at han var blevet indsat som præsident i januar 2009.

Ligesom Roosevelts New Deal var Obamas stimuluspakke et eksempel på en økonomisk politik baseret på John Maynard Keynes' teorier om, at staten skulle indtage en aktiv rolle i bekæmpelsen af kriser ved øgede offentlige udgifter og en pengepolitik for at stimulere investeringer.

Den Republikanske vision

I Reagans dage talte man meget om, at Republikansk økonomisk politik hentede inspiration fra økonomer som Milton Friedman, som sidestillede frihed med et frit ureguleret marked. Men det er værd at huske, at nutidens Republikanere også henter grundpillen i deres økonomisk politik fra bl.a. den østrigske økonom F. A. Hayek og den russisk-amerikanske forfatter Ayn Rand. I sin bog *Vejen til trældom* (1944) argumenterer Hayek, at overførsel af ressourcer til staten vil føre til økonomisk slaveri. Man kan fra tid til anden opleve at se reklameskilte med det kryptiske budskab "Hvem er John Galt?" Galt er frontfigur i Rands roman *Atlas Shrugged* (1957), en hyldest til individets sejr over kollektivismen. Galt er indbegrebet af en ærkeamerikansk individualisme, der er et bolværk mod socialisme.

Den Republikanske vision for USA's fremtid bygger delvis på det budgetforslag, *Vejen til velstand* (dvs. det modsatte af vejen til trældom), som Kongresmedlem Paul Ryan, som er Romneys vicepræsidentkandidat, først fremlagde i 2012. Ryan har sagt, at han gik ind i politik efter at have læst Ayn Rands værker. Ryans budget er helt i Rands ånd, med drastiske nedskæringer i statens bidrag til delstaterne mht. transport, uddannelse, sundhed og miljø. Det vil ophæve Obamas sundhedsreform og erstatte Medicare ved delvist at privatisere sygesikring til ældre amerikanere. Budgettet indeholder ingen skatteforhøjelser, bl.a. fordi de fleste Republikanske Kongresmedlemmer har underskrevet et løfte fremlagt af den konservative lobbyist, Grover Norquist, om aldrig under nogen omstændigheder at hæve skatterne.

Mens Ryans budget danner grundlaget for den Republikanske fremtid, udspiller den Republikanske vision sig i nogle af de 30 delstater styret af partiet. Tea Party-bevægelsen, som kom til verden lige efter, at Obama flyttede ind i Det Hvide Hus, er imod velfærdsstaten - især fordi bevægelsen føler, at den flytter penge fra hårdarbejdende folks hænder til folk, der ikke fortjener hjælp.

Tilskyndet af bl.a. Tea Party-bevægelsen har Republikanske guvernører foretaget betydelige

nedskæringer i delstaternes budgetter, som har ramt ikke blot velfærdsydelse men også skoler og infrastruktur. I New Jersey skrotede Guvernør Chris Christie (en mulig præsidentkandidat i 2016, hvis Romney taber) en hårdt tiltrængt jernbanetunnel til New York City, fordi der ifølge ham ikke var penge nok til projektet. Det kom senere frem, at Obama-regeringen vil have bidraget et betydeligt beløb for at realisere projektet. Ligeledes afviste Guvernør Rick Scott i Florida en højhastighedstogforbindelse mellem Orlando og Tampa, selv om Obama-regeringen havde øremærket \$8 milliarder til højhastighedstog, det største transportinitiativ siden Eisenhowers motorvejsprojekt i 1957.

Demografisk selvmord

Men det er ikke kun mht. den økonomiske politik, at den Republikanske vision adskiller sig væsentligt fra Demokraternes. På en række sociale spørgsmål har Republikanerne opnået at støde nogle vigtige demografiske grupper fra sig.

Republikanernes kritik af Obama har ofte racistiske undertoner. Newt Gingrich karakteriserede Obama som en "food stamp"-præsident ('food stamps' er kuponer, der gives til fattige amerikanere for at købe mad), - velvidende, at mange amerikanere forbinder almisser som food stamps med afro-amerikanere. Under valgkampen havde Obama forslået, at de enkelte delstater kunne bestemme, hvorvidt de skulle opfylde kravet i den velfærdslov, der blev underskrevet af Præsident Bill Clinton i 1996, om at sikre overgangen fra social hjælp til arbejde. Det blev dog fortolket af Republikanerne sådan, at Obama simpelthen ønskede at fjerne arbejdskravet i loven. I en række reklamer hentydede Republikanerne, at Obama havde det helt fint med, at velfærdsmodtagere ikke var forpligtet til at søge arbejde, selv om det modsatte var tilfældet. Men beskyldningen faldt godt i hak med Republikanernes opfattelse, at Obama var en velfærdspræsident, der leflede for de, der nassede på samfundet. Selv om der er flere hvide end sorte, der modtager velfærdsydelse, er det en udbredt opfattelse, at afro-amerikanere er dovne og ikke gider arbejde. Dette rammer også Obama selv. Efter Obamas noget svage optræden mod Romney i deres første TV-debat, beskyldte en Romney-rådgiver Obama for slet og ret at være doven. Ikke underligt at en nylig meningsmåling viste, at Obama fik støtte fra 94 pct. af afro-amerikanere. Romney fik 0 pct.

I Republikansk-styrede stater som Arizona og Alabama har man indført love, der gør det muligt for politiet at standse enhver, som mistænkes for at være en udokumenteret indvandrer. Politiets udvidede beføjelser kan reelt føre til en mistænkeliggørelse af alle Latinoer. En meningsmåling fra juli gav Obama 67 pct. støtte fra Latinoer mod Romneys 23 pct.

I Ohio og Wisconsin forsøgte guvernørerne at forbyde arbejdernes ret til kollektiv overenskomst. I Ohio blev forslaget taget af bordet efter massiv folkelig modstand. I Wisconsin førte det til en afstemning om at fjerne Guvernør Scott Walker fra posten, som dog mislykkedes.

I Mississippi er det lykkedes Republikanerne at lukke alle abortklinikker undtagen én. I 2011 havde staten en såkaldt "personhood"-afstemning, som ville have forbudt abort og visse former for prævention. Forslaget blev dog nedstemt. Men under valgkampen i 2012 indledte Republikanerne det, nogen har betegnet som en krig mod kvinder, ved at angribe organisationen Planned Parenthood, som hjælper mindrebemidlede kvinder med bl.a. mammografier og andre sundhedstjek og som støtter abort, hvilket Republikanerne ville begrænse.

Republikanernes strategi er at mobilisere de såkaldte vrede hvide mænd, som udgør partiets vigtigste base. Men det kan ende med at blive en form for demografisk selvmord for partiet, hvis minoriteterne, de unge og kvinderne stemmer overvejende på Demokraterne.

Republikanerne synes dog at være bevidste om udsigten til demografisk selvmord ved at støtte sig så standhaftigt til de såkaldte vrede hvide mænd. De forsøger at forbedre deres chancer ved at

indføre love om legitimation ved stemmeurnerne i adskillige stater, der vil gøre det sværere for især fattige og minoriteter at stemme. I f.eks. Pennsylvania vandt Obama valget i 2008 med lidt over 600.000 stemmer. Men ifølge Brennan Center for Justice kan de strengere krav til registrering føre til, at op imod én million vælgere i Pennsylvania (og 5 millioner på landsplan) kan miste retten til at stemme. USA's Justitsministerium har imidlertid indledt en undersøgelse af disse love i visse stater og lokale domstole har i nogle tilfælde omstødt dem.

Mod 2016

Den konservative kommentator og forfatter Dinesh D'Souza har lavet en dokumentarfilm om Obama, der overraskende blev et hit i sommeren 2012. Den hedder *2016* og fremstiller Obama som en slags hemmelig agent for antikolonialismen under påvirkning af sin kenyanske far. D'Souzas tese er, at hvis Obama bliver genvalgt, vil han for alvor forsøge at svække USA som led i sin antikolonialistiske tankegang. Der er imidlertid mere at frygte, hvis det skulle lykkes Republikanerne at vinde ikke blot valget til præsident men også at bevare flertallet i Repræsentanternes Hus og overtage kontrollen af Senatet. De vil kunne - som lovet - afskaffe Obamas sundhedsreform, vedtage Ryans budget og forsøge at gøre delstaternes anti-immigrationslove landsdækkende. De vil med andre ord føre deres vision ud i livet.

Derfor er der et valg i 2012 mellem en Demokratisk præsident, der erkender, at staten kan spille en positiv og nødvendig rolle i et moderne samfund; og en Republikansk præsidentkandidat, der lover skattelettelse til de mest velhavende og en udhuling af statslige reguleringer af erhvervslivet og finansverdenen.